Volume II (2016)

J. FREELY, *Troya Savaşı'ndan İstiklal Harbi'ne Anadolu'da Yunanlar*.
İstanbul 2011. Doğan Kitap, 290 sayfa (4 harita ve 29 resim ile birlikte).
Çev. G. Çağalı-Güven. ISBN: 9786050904345

Yaşar İsmet DEMİRÖZ

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz 'açık erişimli' bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımı, eleştiri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımı, eleştiri ve çeviriler derginin web sitesinde (www.libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume II: Ocak-Aralık 2016) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni Y. İ. Demiröz, *Troya Savaşı'ndan İstiklal Harbi'ne Anadolu'da Yunanlar*. Yazar: J. Freely, Çeviren: G. Çağalı-Güven. *Libri* II (2016) 513-515. DOI: 10.20480/lbr.2016045

Geliş Tarihi: 12.12.2016 | Kabul Tarihi: 20.12.2016 | Elektronik Yayın Tarihi: 26.12.2016

URL: <http://dx.doi.org/10.20480/lbr.2016045>

Editörya Phaselis Project
www.phaselis.org

**J. FREELY, *Troya Savaşı'ndan İstiklal Harbi'ne Anadolu'da Yunanlar*. İstanbul
2011. Doğan Kitap, 290 sayfa (4 harita ve 29 resim ile birlikte).
Çev. G. Çağalı-Güven. ISBN: 9786050904345**

Yaşar İsmet DEMİRÖZ*

Boğaziçi Üniversitesi Fizik Bölümü'nde profesör olarak görev yapan John Freely'nin *Troya Savaşı'ndan İstiklal Harbi'ne Anadolu'da Yunanlar* isimli kitabının orijinal ismi *Children of Achilles: The Greeks in Asia Minor Since the Days of Troy*'dur. Yazar, fizik profesörü olmasına rağmen özellikle İstanbul, Batı Anadolu, Hellas ve Kyklad Adaları hakkında yazdığı gezi ve tarih kitapları ile tanınmaktadır. Kitap *İçindekiler*, *Görsel Malzemeler*, *Önsöz* ve numaralandırılmış 20 bölümün ardından *Notlar*, *Kaynakça* ve *Dizin* kısımlarından oluşmaktadır. *Antik Çağda Küçük Asya, Günümüz Türkiye'si ve Küçük Asya'nın Ege Kıyısında Antik Yunan Kentleri* adlı 3 harita ve de 29 resim ile zenginleştirilmiş olan eser, bahsedilen yerlerin konumu ve özellikleri hakkında bilgi vermektedir. *Önsöz* (13-17) kısmında yazar, Türkiye'deki Robert Koleji'nde görev yapmaya başladıktan sonra eşi ve Rum asıllı Türk öğrencisi Andreas Dimitriadis ile birlikte yaptığı ilk Troia ziyaretinden bahsetmektedir. Ayrıca burada, söz konusu antik kentten geriye kalan izlerin kendisinde uyandırdığı Hellen tarihini araştırma merakına değinmektedir.

Akhalar Anadolu'da (23-31) olarak adlandırılan birinci bölümde yazar, Küçük Asya'nın topografik özelliklerini antikçağ bölge isimlerini kullanarak kısaca açıklamakta ve Paleolitik Çağ'dan Troia Savaşı'na kadar olan tarihi süreci kısaca aktarmaktadır. *Büyük Göç* (32-42) başlıklı ikinci bölümde Dor, Aioli ve İon göçlerinden; Hellenlerin Küçük Asya kıyıları ile Ege Adaları'ndaki kolonizasyon hareketlerinden ve yerleştikleri yerlerdeki kurdukları siyasi ve dini birliklerden bahsetmektedir. Bunu yaparken göç eden toplulukların anayurtlarına, efsanevi şahsiyetlerine ve göç ettikleri yerleşim yerlerinin kuruluş mitlerine değinmektedir. *Arkaik Rönesans* (43-55) adlı üçüncü bölümde Homeros'un eserleri olan İlias ve Odysseia'nın derlenme tarihinin birkaç yüzyıl öncesinden başlayarak, Küçük Asya'nın siyasi tarihini burada yaşamış olan Hellen düşünürlerini ve kentlerini merkeze alarak anlatmakta ve bölüm Pers egemenliğine karşı başlayan İonia İsyanı'nın sonuçlarının aktarılması ile sonlandırılmaktadır.

Pers Savaşları (56-64) adlı dördüncü bölümde, İonia isyanı sonrasında Persler ile Hellenler arasında vuku bulan ve etkileri Hellas'a kadar ulaşan kara ve de deniz muharebelerinden ve Küçük Asya'ki Hellen *polis*'lerinin bu savaşlardaki rollerinden bahsedilmektedir. *Doğu ile Batı Arasında* (65-74) olarak adlandırılan beşinci bölümdeyse, Pers Savaşları'nın sona ermesiyle meydana gelen siyasi olayların Küçük Asya üzerindeki etkilerine değinilmektedir. *İskender'in Düşü* (75-88) adlı altıncı bölümde, Makedonya kralı II. Philippos'a ve ayrıca Pers Krallığı'nı ortadan

* MA., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı, Antalya. yasar@eontours.com

kaldırıp Makedonya İmparatorluğu'nu kuran ve daha sonra kendisine tanrı olarak tapınılan Büyük İskender'in Anadolu topraklarındaki seferlerine değinilmektedir. *İskender'in Ardılları* (88-103) başlıklı yedinci bölümde, İskender'in ölümünü takiben Makedonya Krallığı'nın parçalanmasından Actium Muharebesi'ne kadar geçen tarihi süreci kapsayan *Diadokhoi* Dönemi, Roma'nın Küçük Asya'ya egemen oluşu ve Pompeius'un Karadeniz'de korsanlara karşı verdiği mücadeleler konu edinilmektedir.

Roma Hâkimiyeti ve Vahiy (104-115) adlı sekizinci bölümde *Pax Romana* başlangıcından Diocletianus'un kontrolü ele geçirdiği zamana kadar geçen dönemde, Anadolu topraklarında meydana gelen olaylar ele alınmaktadır. Ayrıca, Roma İmparatorluk Dönemi tapınımları ve bu dönemin başında yeni ortaya çıkan Hristiyanlığın erken tarihiyle ilgili bilgiler verilmektedir. *Yeni Roma* (116-129) başlıklı dokuzuncu bölümdeyse, Diocletianus Dönemi'nden MS V. yüzyılın ikinci yarısına kadar geçen sürede meydana gelen taht çekişmeleri, Hristiyanlara yapılan kovuşturmalar, Constantinus'un Hristiyanlığı kabulü ve II. Theodosius Dönemi gibi konulara değinilmektedir. *Iustinianos Çağı* (130-140) adlı onuncu bölümde, II. Theodosius'tan Müslümanlığın yayılmaya başladığı dönemde imparator olan ve Doğu Roma İmparatorluğu'na rahat bir nefes aldırın Herakleios'un ölümüne kadar geçen süreç özetlenmektedir.

Orta Çağda Bizans (141-149) adlı on birinci bölümde, Doğu Roma İmparatorluğu'nun MS VII. yüzyıl ile MS XI. yüzyıl arasında maruz kaldığı taht çekişmelerine, papalık ile patriklik arasındaki uyumsuzluklara, *ikonaklazm* gibi dini anlaşmazlıklara ve Müslüman istilalarına değinilmektedir. *Selçuklular ve Haçlılar* (150-160) başlıklı on ikinci bölümde söz konusu imparatorluğun doğu sınırlarında tehdit olarak beliren Selçuklular ile yapılan savaşlardan ve Hristiyan dünyasının bu savaşlara Haçlı Seferleri ile verdiği karşılıktan bahsedilmektedir. *Latin İşgali* (161-170) başlıklı on üçüncü bölüm, 1204 yılında Konstantinopolis'in istilaya uğramasından sonra kurulan Nikaia ve Trabzon imparatorlukları ile diğer iki baskın güç olan Selçuklular ve Latinler arasındaki çatışmaları içermektedir.

Osmanoğulları (171-184) adlı on dördüncü bölümde, Osmanlı Beyliği'nin kurulmasından II. Mehmet'in tahta geçişine kadarki süreci kapsayan Osmanlı Yükseliş Dönemi ve Osmanlı'nın yükselişine karşı Doğu Roma İmparatorluğu ve Avrupa'nın gösterdiği tepkilere değinilmektedir. *Bizans Düşüyor* (185-194) başlıklı on beşinci bölümde, Müslümanlar için zaptı müjdelenen kent olan Konstantiniyye'nin II. Mehmet tarafından alınışından ve daha sonra Anadolu topraklarında Pontus ve Cenevizlilere karşı yaptığı fetihlerden bahsedilmektedir. *Fetih Dalgası Tersine Dönüyor* (195-210) başlıklı on altıncı bölümdeyse, Fatih Sultan Mehmet'ten Kanuni Sultan Süleyman'a kadarki dönemi kapsayan Yükseliş Dönemi ve Kanuni'nin ardından başlayıp I. Dünya Savaşı sonunda İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından işgaliyle sonuçlanan Duraklama ve Gerileme dönemleri anlatılmaktadır.

Tourkokrateia ve Rhomaiioi (211-224) başlığını taşıyan on yedinci bölümde, Osmanlı egemenliğindeki Rumların tarih boyunca Batı Anadolu'dan Karadeniz'e ve Bolu'dan Akdeniz'e Küçük Asya topraklarındaki nüfus değişimleri ve Türk egemenliği altındaki yaşamları ele alınmaktadır. *Megali İdea ve Katastrophia* (225-235) adını taşıyan on sekizinci bölümdeyse, Yunan Krallığı'nın kurulmasından sonra Yunanlıların Osmanlı toprakları ile ilgili emellerine ve bu emellerin hem Rumlara hem de Türklere getirdiği felaketlere değinilmektedir. *Göç ve Diaspora* (236-244) adlı on dokuzuncu bölümde Türk Kurtuluş Savaşı ardından 1923 yılında imzalanan anlaşma ile yürürlüğe konan mübadelenin her iki taraf için bilançosu verilerek mübadele sürecinin seyrine, toplumsal

sonuçlarına ve mübadillerin yaşadıkları zorluklara değinilmektedir.

İyonya'ya Ağıt (245-254) adlı son bölümdeyse, günümüzde Rum ve Türk azınlıklarının mevcudiyetine ve geçmişte Rumların yoğun olarak yaşamış olduğu kentlerin mübadele sonrasındaki değişimlerine değinilmekte; aynı zamanda da mübadillerin edebi eserlerine yansıyan Anadolu özlemlerinden bahsedilmektedir. Sonuç itibariyle, eserin genelinde yazarın kitabını kaleme alırken kullandığı tarafsız üslup ve yalın anlatım dikkat çekmektedir. Ayrıca, kitabın sonuna ilştirilen örnekler, okuyucuyu 20. yüzyıl başlarına götürmekte, diğer bir yandan mübadelenin yaşattığı acıları okurlara hissettirmekte ve okurların içine söz konusu döneme ilişkin bir araştırma merakı düşürmektedir.